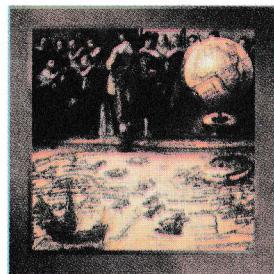

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

Magda Stan

ISTORIE

**MANUAL PENTRU
CLASA A VI-A**

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ S.A.

CUPRINS

❖ Introducere. Prezentarea manualului	5	▪ Recapitulare	56	
❖ Recapitulare inițială.		▪ Evaluare	58	
La început de drum	7			
Unitatea I. Călători și călătorii - Europa și Lumea Nouă	8	Unitatea III. Spre o nouă societate		60
Competențe specifice vizate: 1.1; 1.2; 2.3; 3.1; 3.2; 4.1		Competențe specifice vizate: 1.2; 2.1; 2.3; 3.1; 3.3; 4.1; 4.2		
Domenii de cunoaștere dominante:		Domenii de cunoaștere dominante: 2. Elemente de cultură și civilizație; 3. Relațiile sociale și statul		
1. <i>Reconstituirea trecutului;</i>				
2. <i>Elemente de cultură și civilizație</i>				
1. Călătoriile și percepția spațiului în Evul Mediu	10	1. Iluminismul - rațiune, drepturi, implicarea oamenilor în viața publică	62	
2. Marile descoperiri ale europenilor (I).		• Studiu de caz: Montesquieu și J.J. Rousseau	64	
Drumuri și teritorii	12	2. Opinia publică. Viața cotidiană	66	
3. Marile descoperiri ale europenilor (II).		3. Revoluția glorioasă	68	
Consecințe asupra vieții oamenilor	14	4. Constituirea S.U.A. Declarația de independență. Constituția	70	
• Studiu de caz: Cristofor Columb și Fernando Magellan	16	5. Revoluția franceză.		
• Studiu de caz: Lumea Nouă: cunoaștere, misionarism și exploatare	18	De la supus la cetățean (I)	72	
▪ Recapitulare	20	• Studiu de caz: Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului	74	
▪ Evaluare	22	6. Revoluția franceză.		
Unitatea II. Geneza spiritului modern	24	De la supus la cetățean (II)	76	
Competențe specifice vizate: 1.2; 2.1; 2.2; 3.2; 3.3; 4.1; 4.2		7. Napoleon I și răspândirea ideilor revoluției franceze în Europa	78	
Domeniul de cunoaștere dominant: 2. Elemente de cultură și civilizație		8. Revoluția industrială. Impactul în viața oamenilor	80	
1. Renașterea: geneza spiritului modern	26	▪ Recapitulare	82	
2. Umanismul	28	▪ Evaluare	84	
• Studiu de caz: Leonardo da Vinci și Michelangelo Buonarotti	30	 		
• Studiu de caz: Niccolò Machiavelli	32	Unitatea IV. Secolul naționalităților	86	
• Studiu de caz: Giordano Bruno și Galileo Galilei	34	Competențe specifice vizate: 1.1; 2.3; 3.2; 3.3; 4.1; 4.2		
• Studiu de caz: William Shakespeare	36	Domeniul de cunoaștere dominant: 3. Relațiile sociale și statul		
3. Reforma. Contrareforma	38	1. Statele moderne: revoluție și emancipare națională	88	
• Studiu de caz: Inchiziția	40	• Studiu de caz: 1848 în Europa	90	
• Studiu de caz: Martin Luther	42	• Studiu de caz: Români și modernitatea	92	
• Studiu de caz: Henric al VIII-lea	44	2. Epoca victoriană. <i>La Belle Époque</i>	94	
• Studiu de caz: Barocul	46	▪ Recapitulare	96	
4. Absolutismul de la Atlantic la Munții Ural	48	▪ Evaluare	98	
• Studiu de caz: Soliman Magnificul	50	❖ Recapitulare finală	100	
• Studiu de caz: Ludovic al XIV-lea și Palatul de la Versailles	52	❖ Evaluare finală	101	
• Studiu de caz: Petru cel Mare	54	❖ Anexe	103	

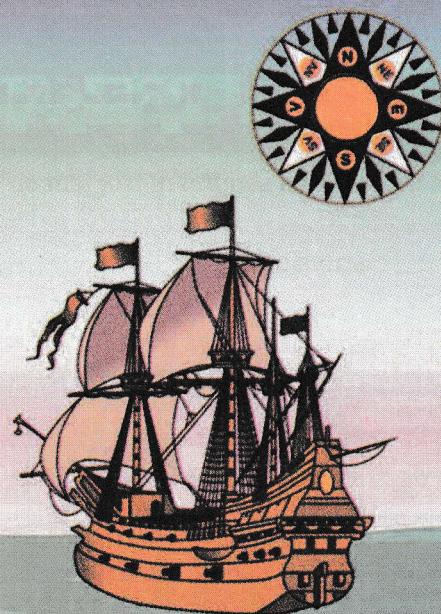
INTRODUCERE

O nouă călătorie prin istorie

În clasa a V-a, la istorie, călătoria către civilizație te-a purtat din Preistorie până în secolul al XV-lea.

În clasa a VI-a călătoria continuă către modernitate.

Vei ajunge până în secolul al XIX-lea, vei descoperi noi oameni și fapte din trecut, ca să înțelegi mai bine lumea de azi.

Competențe generale - Competențe specifice - Domenii de cunoaștere asociate

Competențe generale	Competențe specifice
1. Utilizarea coordonatelor și a reprezentărilor de timp și spațiu în contexte diverse	1.1. Localizarea în spațiu a <i>lumii cunoscute</i> în diferite perioade istorice 1.2. Utilizarea coordonatelor temporale referitoare la faptele și procesele istorice
2. Utilizarea critică și reflexivă a limbajului de specialitate și a surselor istorice	2.1. Utilizarea adecvată a termenilor istorici/a limbajului de specialitate în prezentarea unui fapt/proces istoric 2.2. Utilizarea gândirii critice în analiza surselor de informare 2.3. Identificarea elementelor de cauzalitate prezente în surse variate
3. Manifestarea comportamentului civic prin valorificarea experienței istorice și a diversității socio-culturale	3.1. Utilizarea dialogului intercultural 3.2. Asumarea cooperării în grupuri de învățare 3.3. Descrierea consecințelor deciziei și ale acțiunii umane
4. Folosirea autonomă și responsabilă a instrumentelor necesare educației permanente	4.1. Utilizarea informațiilor cu ajutorul resurselor multimedia 4.2. Asumarea critică a unui set de valori recunoscute social
Domenii de cunoaștere asociate competențelor generale	Ponderea domeniilor de cunoaștere/an de studiu
1. Reconstituirea trecutului	5%
2. Elemente de cultură și civilizație	50%
3. Relațiile sociale și statul	45%

RECAPITULARE INITIALĂ

La început de drum...

1. Stiu să localizez în timp și în spațiu evenimente și procese istorice

Transcrie pe caiet numele epocilor istorice, scrise pe etichetele de mai jos, în ordinea cronologică a desfășurării acestora.

Epoca Contemporană

Antichitatea

Preistoria

Epoca Modernă

Epoca Medievală

2. Stiu să utilizez termeni de specialitate și surse istorice diferite

Citește textul alăturat, apoi, pe baza acestuia, răspunde cerințelor.

- Menționează categoriile de locuitori cetățeni ai Atenei.
- Scrie secolul în care Adunarea Poporului a devenit cea mai importantă instituție de conducere la Atena.
- Precizează un drept pe care îl aveau cetățenii.
- Numește forma de conducere întemeiată la Atena în Antichitate.

Populația din Atena și din teritoriul înconjurător s-a grupat în trei mari categorii: aristocrații (sau eupatrizii), țărănimea liberă, proprietară de pământ, respectiv meșteșugarii ce lucrau în ateliere. Cu toții erau cetățeni și participau la Adunarea Poporului (sau Ecclesia) care, în secolul al V-lea î.Hr., a devenit principala instituție de conducere a Atenei.

(despre cetățenii Atenei, în Antichitate)

3. Stiu să descriu rolul unor personalități în desfășurarea evenimentelor istorice

Descrie pe caiet, într-un text de 3-5 rânduri, câte o acțiune desfășurată de doi dintre conducătorii redați în imaginile A, B și C, la alegere.

- Explică un motiv pentru care ai ales să descrii acțiunea respectivă.

A. Alexandru Macedon
(336-323 î.Hr.)

B. Decebal
(87-106)

C. Carol cel Mare
(768-814)

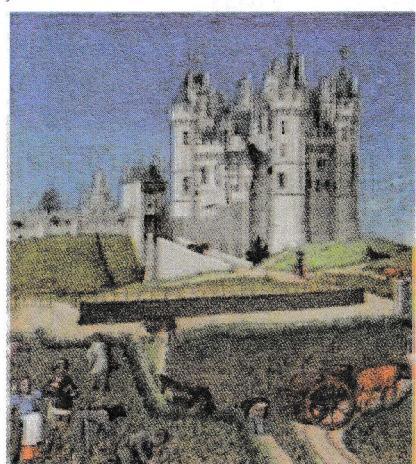
4. Stiu să utilizez diferite tehnici de învățare în rezolvarea sarcinilor de lucru

Citește cu atenție documentul A și privește imaginea B, apoi rezolvă cerințele.

A. Lumea noastră este împărțită în trei: cei ce se roagă, cei care luptă și cei ce muncesc. Aceste categorii nu pot fi despărțite: fiecare este folosită de celul ei. Astfel, toate trei trăiesc unite, iar lumea se bucură de pace. (Adalberon de Laon, Poemul regelui Robert, sec. XI)

- Pornind de la textul A, completează pe caiet tabelul de mai jos, și scrie, pe spațiile libere, numele categoriei sociale medievale corespunzătoare.

„Cei ce se roagă”	→
„Cei care luptă”	→ nobilii
„Cei ce muncesc”	→

B. Munca pe domeniul feudal

- Explică înțelesul termenului „domeniu feudal”.
- Descrie în scris imaginea B. Prezintă tipul de construcție ilustrat în imagine și activitatea oamenilor.

Unitatea I

Călători și călătorii - Europa și Lumea Nouă

1. Călătoriile și percepția spațiului în Evul Mediu
2. Marile descoperiri ale europenilor (I). Drumuri și teritorii
3. Marile descoperiri ale europenilor (II). Consecințe asupra vieții oamenilor
 - ❖ Studiu de caz. *Cristofor Columb și Fernando Magellan*
 - ❖ Studiu de caz. *Lumea Nouă: cunoaștere, misionarism și exploatare*
 - Recapitulare
 - Evaluare

Competențe specifice: 1.1; 1.2; 2.3; 3.1; 3.2; 4.1

Încă din Preistorie, oamenii au călătorit pe uscat și pe apă în căutarea hranei, a diferitelor resurse de care aveau nevoie sau a unor locuri prielnice vieții. Ei au descoperit astfel, treptat, lumea în care trăiau.

- Imaginea alăturată prezintă lumea cunoscută în secolul al XVI-lea. Aceasta provine din opera lui Abraham Ortelius, *Theatrum Orbis Terrarum*, considerată primul atlas geografic modern.

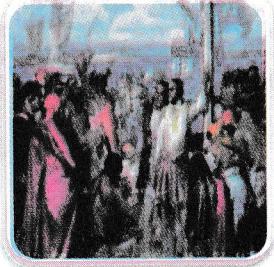

Expedițiile de explorare a lumii desfășurate de europeni la sfârșitul Evului Mediu și la începutul Epocii Moderne au dus la descoperirea unor civilizații noi, cu un mod de viață și credințe diferite de cele din Europa.

- În imagine: războinici azteci, de pe teritoriul actualului stat Mexic (Codex Mendoza, document din secolul al XVI-lea).

Pe parcursul acestui capitol:

- ✓ **vei descoperi**
- care au fost teritoriile explorate de europeni la sfârșitul Evului Mediu;
- cine au fost cei mai importanți exploratori din secolele al XV-lea și al XVI-lea;
- care au fost principalele consecințe ale marilor descoperiri realizate de europeni.
- ✓ **vei învăța**
- să localizezi în timp și spațiu marile expediții ale europenilor din secolele al XV-lea și al XVI-lea;
- să utilizezi în mod adecvat termenii istoriei;
- să identifici elemente de cauzalitate prezente în diferite surse istorice.
- ✓ **vei completa** portofoliul personal cu lucrări realizate individual sau în colaborare cu alți colegi.

1492

Cristofor Columb
descoperă
America

1497-1498

Vasco da Gama
ajunge în India

1519-1522

Expediția în jurul
Terrei condusă de
Fernando
Magellan

1534

Jacques Cartier
explorează
America de Nord

1. CĂLĂTORIILE ȘI PERCEPȚIA SPAȚIULUI ÎN EVUL MEDIU

➤ Cum arăta lumea cunoasă de europeni în Evul Mediu?

1.1. Cunoașterea spațiului geografic

Încă din cele mai vechi timpuri, oamenii au călătorit pe spații vaste: în căutarea unor pământuri fertile, pentru comerț sau ca să cunoască lumea înconjurătoare.

Călătoriile au contribuit la explorarea spațiului geografic și la schimbul de informații și de idei. Totuși, până la sfârșitul Evului Mediu, cunoștințele despre spațiul geografic au rămas relativ modeste. Ca urmare a comerțului și a contactelor cu lumea arabă, europenii cunoșteau, în afara Europei, nordul Africii și o parte a Asiei (*hartă, activitatea I, pag. 11*).

În privința formei Pământului, multă vreme oamenii au crezut că acesta este plat. Cu timpul, tot mai mulți matematicieni și geografi, precum Paolo dal Pozzo Toscanelli, au susținut ideea sfericității Terrei.

1.2. Călători și exploratori

Pe parcursul Evului Mediu, oamenii au călătorit pe mare sau pe uscat și au descoperit noi spații și culturi.

Negustorii arabi au explorat coasta de est a Africii, au străbătut Asia și au ajuns până în India și China. Unul dintre cei mai cunoscuți exploratori arabi a fost Ibn Battuta. Acesta a călătorit, în secolul al XIV-lea, până în sudul Rusiei de azi și în China. Dintre europeni, războinicii vikingi au ocupat Islanda și Groenlanda, iar în jurul anului 1000 au atins coasta de nord-est a Americii.

Negustorii din Europa, interesați în dezvoltarea comerțului cu Orientul, au început să parcurgă distanțe mai mari în căutarea unor mărfuri precum mirodenii (piper, cuișoare, scortisoară - utilizate pentru aromarea și conservarea alimentelor), eseuri parfumate, mătase, alte produse de lux. În secolul al XIII-lea, Marco Polo, un negustor venetian, realizat o lungă călătorie prin Asia, până în China. Teritoriile pline de bogății descrise de acesta în *Cartea Minunilor* (sau *Milionul*) i-au atras și pe alți exploratori.

1.3. Mijloace de transport

Pe uscat, mijloacele de transport din Evul Mediu utilizau forța animalelor. În Africa și în Asia, negustorii arabi formau caravane, alcătuite din cămădui, cătări, cai, ce purtau saci încărcați cu mărfuri. Pe fluviile navigabile și pe mare se utilizau corăbiile. În secolul al XV-lea, în Europa a fost construit un nou tip de corabie, mai ușoară și mai rapidă, numită *caravelă*.

1.4. Mijloace de orientare în spațiu

Cu timpul, navigatorii europeni au putut să se orienteze mai ușor pe mare utilizând hărți ale țărmurilor numite *portulane*, *busola* - invenție chinezescă pe care au preluat-o prin intermediul negustorilor arabi și *astrolabul*. Caravela și mijloacele de orientare în spațiu au făcut posibile mariile descoperiri geografice din secolele al XV-lea și al XVI-lea (*activitatea I, pag. 11*).

DICTIONAR

astrolab - instrument care permitea orientarea pe mări și oceane în funcție de poziția stelelor deasupra orizontului;

busolă - instrument format dintr-un cadran și un ac magnetic mobil, care arată nordul;

caravelă - corabie cu pânze, solidă și rapidă, utilizată pentru navigația maritimă.

METODĂ DE ÎNVĂȚARE

Ştiu - Vreau să ştiu - Am învățat
 Amintește-ți ce ai învățat la istorie, în clasa a V-a, despre călătorii din spațiul european și descoperirii ale acestora.
 Pe parcursul acestui capitol, completează pe cale un tabel, după modelul de mai jos.

Ştiu	Vreau să ştiu	Am învățat
.....

DE RETINUT

- ✓ În Evul Mediu, lumea cunoscută de europeni se limitează la nordul Africii și la o parte din Asie.
- ✓ Noile instrumente de navigație și mijloace de transport au permis efectuarea unor călătorii care au lărgit orizontul de cunoaștere al europenilor.

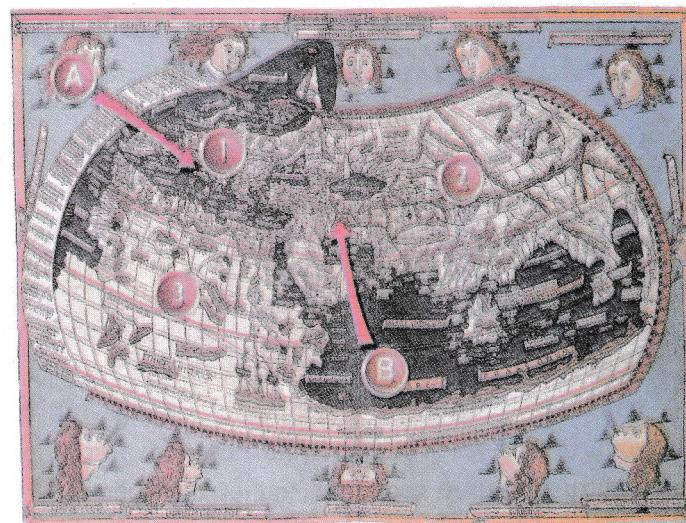
1. Lumea cunoscută de europeni în Evul Mediu

a. Privește cu atenție harta alăturată. Pe baza cunoștințelor de geografie, completează pe caiet un tabel, după modelul dat, scriind numele continentelor indicate prin cifre.

Model de rezolvare

Cifra	Continuentul
1
2
3	Africa

b. Imaginează-ți că ești un negustor din Peninsula Italică (indicată, pe hartă, de săgeata A) care, în anul 1450, trebuie să ajungă în Persia (teritoriu indicat de săgeata B). Explică ce variante de traseu ai putea urma, cu ce mijloace de transport ai călători, ce instrumente de orientare în spațiu ai folosi.

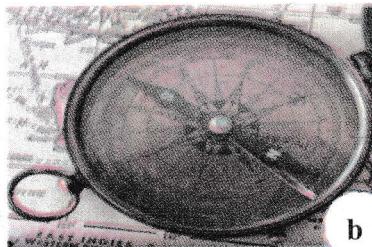
Harta Lumii (geograful Nicolaus Germanus, secolul al XV-lea)

2. Mijloace de transport și de orientare în spațiu

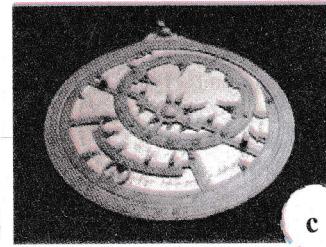
Imaginiile de mai jos redau, în ordine: o caravelă (a), un astrolab (b), un portulan (d). Precizează cel puțin câte un avantaj oferit de fiecare dintre obiectele ilustrate, în domeniul cunoașterii spațiului geografic.

a

b

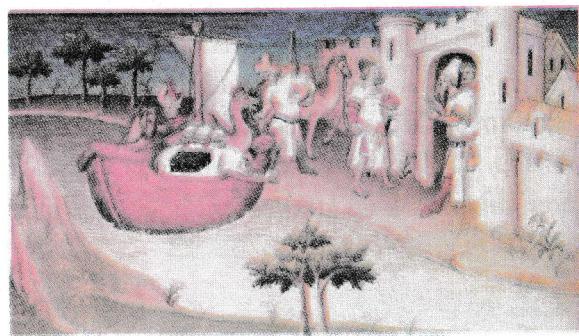
c

d

3. Pe urmele lui Marco Polo

Lucrați în perechi. Porniți de la imaginea alăturată, care ilustrează un aspect din *Cartea Minunilor*, atribuită lui Marco Polo, și căutați informații suplimentare (inclusiv în rețeaua internet) despre călătorul european. Realizați o prezentare scrisă a călătoriei acestuia și ilustrați prezentarea cu un desen sau o hartă a teritoriilor explorate de el. Păstrați produsele activității voastre în portofoliul personal.

Călătoria lui Marco Polo (miniatură)

TRECUT și PREZENT

Orientarea în spațiu, în Evul Mediu și azi

În trecut, oamenii se orientau în spațiu prin diferite metode: după mușchiul crescut pe scoarța copacilor, după busolă ori astrolab etc. În lumea de azi, sistemul GPS (Sistem de Poziționare Globală), care funcționează pe baza informațiilor transmise de sateliți, permite orientarea rapidă, cu ajutorul unui telefon mobil sau a unui dispozitiv special, în orice regiune de pe Glob.

Navigare prin sistem
GPS (model)

• În opinia ta, este necesară, pentru oamenii de azi, cunoașterea regulilor de orientare în spațiu (după punctele cardinale, după Soare etc.)? De ce?

2. MARILE DESCOPERIRI ALE EUOPENILOR (I). DRUMURI ȘI TERITORII

➤ *Care au fost principalele teritorii descoperite de europeni la sfârșitul Evului Mediu și la începutul Epocii Moderne?*

2.1. Cauze ale marilor descoperiri

Din secolul al XV-lea, mai întâi portughezii și spaniolii, urmați în curând de alții europeni (nglezi, francezi, olandezi), încep să exploreze rute maritime și teritorii noi.

În condițiile creșterii populației în Europa, a dezvoltării orașelor și a comerțului, era nevoie de aur pentru a susține economia, iar cererea pentru mirodenii și produse prețioase crescuse. Negustorii doreau să găsească o cale mai ușoară pentru ca să ajungă în Orient și să le procure, ocolind regiunile controlate de musulmani. De asemenea, europenii intenționau să găsească, în ținuturile îndepărtate, aliați împotriva musulmanilor, dar și să contribuie la răspândirea credinței creștine. În același timp, dorința de cunoaștere a avut un rol important în marile descoperiri ale europenilor.

2.2. Europenii explorează lumea

Avantajați de așezarea țării lor pe țărmul Oceanului Atlantic, în extremitatea sud-vestică a Europei, marinarii portughezi, conduși de prințipele Henric Navigatorul, au explorat coasta de vest a Africii. Ei căuta un traseu care, prin ocolirea acestui continent, să asigure legătura cu „ținuturile mirodeniilor” (India, Asia). În anul 1488, exploratorul Bartolomeo Diaz a descoperit extremitatea sudică a Africii, ce a primit numele de *Capul Bunei Speranțe*.

Un deceniu mai târziu, navigatorul portughez Vasco da Gama a reușit să treacă de Capul Bunei Speranțe și a navigat apoi către nord-est, ca să ajungă la Calicut, pe coasta apuseană a Indiei.

După eliberarea de sub stăpânirea arabă, încheiată la sfârșitul secolului al XV-lea, Spania a organizat propriile expediții de explorare a lumii. În anul 1492, Cristofor Columb a traversat către vest Oceanul Atlantic și a descoperit continentul numit, de la începutul secolului al XVI-lea, *America*.

John Cabot a navigat în slujba Angliei și a ajuns, în anul 1497, pe țărmul de nord-est al continentului american. Cunoașterea acestei zone a lumii a fost îmbogățită în anul 1534, în urma expediției conduse de francezul Jacques Cartier pe teritoriul Canadei de azi (*hartă, activitățile 1 și 2, pag. 13*).

2.3. Noi drumuri și teritorii

Descoperirile făcute de exploratori între anii 1488 și 1498 - noua rută maritimă între Europa și Asia prin ocolirea Africii, traseul peste Atlantic spre *Lumea Nouă* - au continuat în perioada următoare. Portughezul Pedro Cabral a ajuns pe țărmul Braziliei, în America de Sud. Fernando Magellan a condus prima expediție maritimă în jurul lumii (1519-1522). O călătorie asemănătoare a fost realizată de Francis Drake, între anii 1577 și 1580. Orizontul european al cunoașterii geografice a cuprins, treptat, întreaga planetă Pământ.

DICTIONAR

Lumea Nouă - nume cu care europenii desemnau teritoriile aflate dincolo de Oceanul Atlantic: America (de Nord, Centrală și de Sud), Australia și Oceania. *Lumea Veche* se referă la Europa, Africa, Asia;
telescop - instrument pentru observarea obiectelor cerști.

METODĂ DE ÎNVĂȚARE

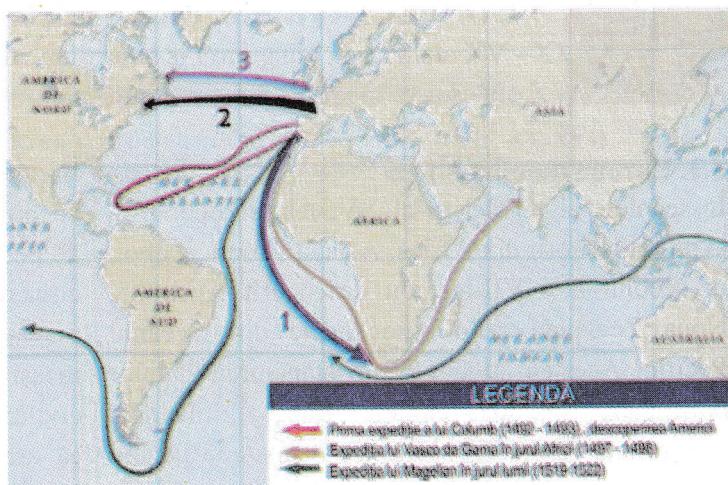
Axa timpului (cronologică)
Organizarea evenimentelor în ordinea desfășurării lor este utilă pentru înțelegerea schimbărilor petrecute pe parcursul timpului. Citește lecția, apoi alcătuiește pe caiet o axă a timpului (cronologică). Scrie pe aceasta, în ordinea corectă, cinci dintre evenimentele menționate în lecție.

DE RETINUT

- ✓ Din secolul al XV-lea, europenii au explorat noi drumuri și teritorii.
- ✓ În 1492, Cristofor Columb a descoperit continentul care a fost numit apoi America.
- ✓ Navigatorii portughezi au inaugurat un nou traseu maritim către India, prin ocolirea Africii.

1. Lumea cunoscută de europeni

- a. Privește harta alăturată. Numește trei descoperiri geografice realizate de europeni în secolele XV-XVI.
- b. Completează, pe caiet, enunțurile de mai jos, cu informațiile corespunzătoare.
- Traseul indicat, pe hartă, cu cifra 1, corespunde călătoriei lui Bartolomeo care a descoperit extremitatea sudică a Africii.
 - Traseul marcat cu cifra 2 corespunde expediției conduse de francezul Jacques
 - Cifra 3 indică ruta maritimă urmată de John

Marile descoperirile ale europenilor
(secolele al XV-lea - al XVI-lea)

2. Cauze ale marilor descoperirilor geografice

Formați grupe de câte 3-4 elevi. Citiți documentele A și B, priviți imaginea C, apoi rezolvați, în cadrul grupei, cerințele de mai jos. Prezentați clasei rezultatele activității voastre.

A. În primul rând, principalele doreau să cunoască pământul care se întinde dincolo de Insulele Canare. În al doilea rând, exista posibilitatea navigării fără pericole către noile teritorii, de unde se puteau aduce diverse mărfuri. În al treilea rând, el dorea să cunoască puterea eventualilor dușmani ai regatului. În al patrulea rând, principalele speră să găsească alți conducători creștini cu care să se alieze. Și în al cincilea rând, el speră să răspândească credința creștină în rândul altor popoare.

(după Eanes Gomez de Azurara, *Cronica descoperirii și cuceririi Guineei*, al XV-lea)

B. Măritul rege al Portugaliei mi-a cerut lămuriri despre o rută maritimă către timuturile mirodeniilor, mai scurtă decât cea prin Guineea. Am desenat o hartă maritimă pe care am marcat coastele și insulele pe care se pot face opriri, navigând numai către vest. Ea indică și distanțele care ne despart de aceste locuri atât de bogate în mirodenii și pietre prețioase.

(după geograful Paolo Toscanelli, sec. al XV-lea)

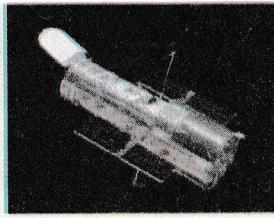
C. Vasco da Gama debarcând la Calicut, în India

- a. Alcătuți o listă care să cuprindă cauzele expedițiilor maritime portugheze din secolul al XV-lea, menționate în documentele A și B.
- b. Numiți doi navigatori portughezi din secolul al XV-lea și câte o descoperire realizată de fiecare dintre acestia.

TRECUT ȘI PREZENT

De la Pământ la Univers

Pe măsură ce au explorat Pământul, oamenii s-au îndreptat și spre spațiul cosmic, ca să-i înțeleagă tainele. Navele spațiale cu echipaj uman sau cele robotizate permit cunoașterea tot mai aprofundată a Universului. Printre instrumentele moderne utilizate se numără **telescopul spațial Hubble** și **Laboratorul Științific Marțian**.

Telescopul Hubble (NASA)

* Dacă ai putea să stai de vorbă cu un cercetător al spațiului cosmic, ce întrebări ai dori să-i adresezi?

3. MARILE DESCOPERIRI ALE EUROPENILOR (II). CONSECINȚE ASUPRA VIEȚII OAMENILOR

➤ Ce schimbări au produs marile descoperiri geografice?

3.1. Europa domină lumea

În secolele al XV-lea și al XVI-lea, europenii au explorat teritoriile din Africa, Asia și America, apoi, în secolul al XVII-lea, au descoperit Australia, Noua Zeelandă și diferite insule din Oceanul Pacific. Acestea au intrat sub stăpânirea statelor portugheze, spaniol, englez, francez, olandez. Controlând resursele teritoriilor ocupate și făcând comerț pe mări și oceane, Europa și-a asigurat dominația mondială.

3.2. Imperiul colonial

În anul 1494, prin Tratatul de la Tordesillas (Spania), Portugalia și Spania au stabilit teritoriile nou descoperite ce reveneau fiecărui dintre cele două state și linia de separație dintre acestea. Astfel s-au format primele **imperiile coloniale**.

Explorarea teritoriilor din *Lumea Nouă* a fost în scurt timp urmată de ocuparea acestora, de cucerirea civilizațiilor **precolumbiene** și de organizarea dominației spaniole, respectiv a celei portugheze. Pe continentul american, **conchistadorii** au primit dreptul să instaureze stăpânirea spaniolă în noile teritorii. Dotăți cu cai și cu arme de foc, pe care **indigenii** nu le cunoșteau, aceștia au putut cucerii cu ușurință populațiile locale. Printre acestea se numărau mayașii, aztecii și incașii (*harta, activitatea 1, pag. 15*).

În anul 1519, conchistadorul Hernán Cortés a cucerit statul aztecilor (azi, Mexic), cu o populație de peste 20 de milioane de locuitori, cu ajutorul a circa 600 de soldați. În 1532, Francisco Pizarro, cu numai 180 de oameni, a reușit să ocupe imperiul incașilor (*activitatea 2, pag. 15*). Vechile civilizații de pe continentul american au dispărut ca urmare a instaurării stăpânirii europene. Spaniolii și portughezii au adus cu ei modul de viață european și religia creștină.

3.3. Schimbări în Europa

Marile descoperiri realizate începând din secolul al XV-lea au influențat economia, cultura, cunoașterea științifică, viața de zi cu zi a europenilor.

Dezvoltarea comerțului, mai ales cel pe Oceanul Atlantic, i-a avantajat pe negustorii din statele care aveau porturi deschise către acesta: Portugalia, Spania, Anglia, Franța, Olanda. În același timp, comerțul pe Marea Mediterană, înfloritor în Evul Mediu, a decăzut treptat. Aurul și argintul aduse în cantități mari din America au contribuit la dezvoltarea economiei europene, dar și la creșterea prețurilor pentru diferite produse necesare traiului. Alimentația s-a îmbogățit cu noi produse (porumb, cartofi, tomate etc.). Știința europeană a progresat, datorită noilor cunoștințe despre teritorii și oceane necunoscute până atunci.

DICTIONAR

conchistador - cuceritor, termen utilizat mai ales pentru spaniolii care au cucerit teritoriile în sec. al XV-lea – al XVII-lea; **imperiu colonial** - ansamblu de teritorii stăpâname de un stat european, acesta din urmă fiind denumit cu termenul de **metropolă**;

indigen - băstinaș, localnic; **precolumbian** - care a existat pe continentul America înaintea sosirii lui Cristofor Columb.

METODĂ DE ÎNVĂȚARE

Importanța unui eveniment/proces istoric
Pornește de la continutul lecției și realizează o diagramă, după modelul de mai jos, care să ilustreze schimbările aduse de marile descoperiri geografice.

Marile descoperiri (sec. XV-XVII)
Schimbări produse în viața oamenilor

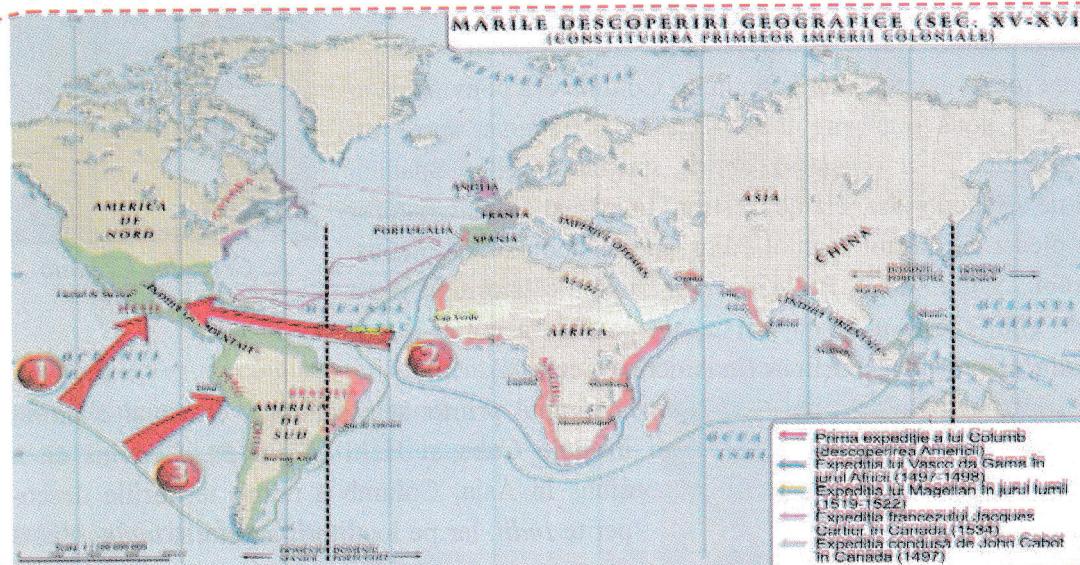
DE RETINUT

- ✓ Marile descoperiri au deschis noi rute maritime, aflate sub controlul europenilor. S-au format imperiile coloniale spaniol și portughez.
- ✓ Exploatarea noilor teritorii descoperite și dezvoltarea comerțului pe Oceanul Atlantic au schimbat viața europenilor.

1. Civilizații precolumbiene și imperii coloniale

Privește cu atenție harta de mai jos, apoi precizează:

- continentele pe care se aflau teritorii stăpâname de Spania și Portugalia în secolele XV - XVI;
- două cauze și două consecințe ale marilor descoperiri realizate de europeni în secolele XV - XVI.

Legendă

- Teritoriul locuit de azteci
- Teritoriul locuit de mayași
- Teritoriul locuit de incași

Imperiul colonial portughez

Imperiul colonial spaniol

--- Linia de separație între imperiile spaniol și portughez

2. Conchistadorii. Investigație

Pornind de la documentul A și de la imaginea B realizează, individual sau împreună cu mai mulți colegi, o investigație cu tema: *Cum și de ce au ocupat conchistadorii America?*

Pentru investigație:

- realizează un plan care să includă: surse de informare (encyclopedii, alte cărți, internet), termenul de realizare, sarcini de lucru;
- selectează materialele (texte, surse istorice), citește-le cu atenție;
- formulează clar răspunsurile.

A. *Sosind noi, spaniolii, în orașul Tenochtitlan, am rămas uimiți de mulțimea de oameni și de mărfuri din piață, ea și de ordinea perfectă de aici. Aur, pietre scumpe, țesături colorate, piei de animale, legume și fructe, nu se poate descrie în cuvinte abundența mărfurilor văzute.*

(după Bernal Diaz del Castillo,
Adevărată istorie a cuceririi Noii Spaniei, 1568)

B. Întâlnirea dintre Hernán Cortés (dreapta) și Montezuma, conducătorul aztecilor (stânga)

TRECUT ȘI PREZENT

Schimburile între America și Europa

Între Lumea Nouă și Lumea Veche au avut loc diverse schimburile, inclusiv de plante și animale. Unele au fost aduse din America în Europa, iar altele au fost transportate de europeni pe continentul american. În tabelul alăturat, le poți descoperi pe cele mai importante.

America	→	Europa
porumb		căl
cartofi		porcii
tomate		oi
arachide		vite
ardel		secără
cacao		orez
tutun		viță de vie
curcani	←	fresie de zanăț

- Imaginează-ți că trăiești în Europa, în anul 1400. Ce ar conține alimentația ta? Prin ce s-ar deosebi de cea din lumea de azi?